Ultimul diamant al coroanei

de Bogdan Suceavă

La prima oră a dimineţii mama i-a adus la capul patului cafeaua şi cornul prăjit, însoţit de margarina dietetică şi marmelada fără zahăr.

A mîngîiat-o pe păr şi a privit-o cu dragoste. *“A îmbătrînit fata mea”*,

şi-a spus mama.

Edith i-a mărturisit prima dată mamei sale convingerile ei comuniste în vara anului 1968, pe cînd era în colegiu. Mama nu a fost îngrijorată decît treizeci de ani mai tîrziu, cînd a remarcat că nimic din ardoarea pasiunii politice de odinioară nu s-a stins, ci s-a adăugat oboselii şi decepţiilor anilor pînă ce au izvorît o nouă interpretare marxistă asupra societăţii americane şi a istoriei. Punctul de vedere oficial al Edithei. Chipul candid al domnişoarei brunete cu ochi migdalaţi se schimbase, prietenii de altădată fuseseră demult uitaţi şi toate rănile inimii cicatrizate într-o solitudine sincronă doar ceasului înserării. Totul se decolorase – în afara pasiunii pentru Iosip Broz Tito şi crezul comunist. Căci Edith nu era o comunistă obişnuită, ci o devotată a cauzei titoiste. Avea teoriile ei despre cum ar trebui guvernată o federaţie. America, cea de astăzi, stătea foarte rău.

- Nu am visat nimic toată noaptea, mama.

Edith locuia foarte aproape de campus. Cumpărase casa acum zece ani, în perioada cînd situaţia ei academică s-a clarificat şi cînd i-a devenit clar că va îmbătrîni în acel oraş. Plătea încă rate pentru casă la finele fiecărei

luni. Rebela de altădată preda acum cursul de *Istorie a Culturii şi Civilizaţiei Americane,* în discurul căruia se simţea ca acasă. Improviza mult în timpul prezentării şi îşi expunea fără teamă opiniile asupra capitalismului. Orele ei semănau mai degrabă concertelor Sandrei Bernhardt decît unui discurs academic. Improvizaţie, conexiuni culturale şi ritm. Trecându-şi mîna prin păr, în faţa unui amfiteatru arhiplin, spunea:

- Capitalismul pur şi simplu nu lucrează. Nu merge. Indivizii nu sunt programaţi pentru concurenţă, aşa cum sunt corporaţiile, după cum indivizii nu sunt obligaţi să înghită tonele de reclamă comercială ale culturii pop, devenită peste noapte exponentă a capitalismului. Nicicînd n-au fost mai mulţi factori de presiune culturală asupra omului liber. Vrei Michael Jackson, ţi-l reprezinţi doar la pachet cu *Pepsi Cola*. Vrei drepturi individuale, trebuie să le iei la pachet cu George W. Bush.

Pentru o astfel de frază fusese invitată la o discuţie în biroul decanului.

- Draga Edith, îi spusese acesta privind fix în cafea, cred că avem cu toţii opiniile noastre. Cred ca spaţiul universităţii nu e pentru a ni le expune şi pentru a face presiuni de indiferent ce ordin asupra studenţilor. Cred că la ora cînd aveai de discutat Toni Morrison şi, din cîte am fost noi informaţi de unii părinţi ai studenţilor…

- O, nu, i-a răspuns Edith, discuţia asta nu are cum să mă sperie. Ştiu că procesul meu de titularizare nu e încheiat. Ştiu că mai am doi ani. Dar pînă la a-mi reţine opiniile e cale lungă. Eu voi preda adevărul, întotdeauna. Copii din amfiteatru sunt mai puri decît îşi imaginează unii. Ei sunt minţile nepervertite ale Americii de mîine. Asta să fi rămas din visul american ? Ameninţările voastre voalate ?

În dimineaţa aceea mama a mai mîngîiat o data fruntea Ramonei, care s-a întors către ea. Mama dorea s-o trezească frumos. Zise:

- Astăzi predau la prînz. De ce m-ai trezit acum ?

Vocea ei era răguşită şi baritonală. Mama i-a răspuns:

- Mi-ai spus că vrei să mergi undeva. Ai spus ceva de un consilier, dar am uitat unde.

Mama îmbătrînise. Mama trecuse de optzeci de ani. Mama dorea numai binele fetei ei frumoase, pururi tînără şi cu ochi migdalaţi.

- O, făcu Edith. Cred că îmi aduc aminte.

La prima oră a dimineţii obrazul ei era măsliniu şi ridat, ca al unei indience bătrîne. Din fericire găsise toate remediile moderne ale problemei: cămăşi albe, care contrastau plăcut tenului, rimel potrivit, cremă de ten care ştergea umbrele, ruj moderat (unele rujuri ar putea fi cancerigene, nu din acelea; alte rujuri fuseseră testate pe animale, nici din acelea). Remedii curate, pure.

Se ridică în capul oaselor şi o cuprinse în braţe pe mama.

- Ce ai spus ?

- Nimic, îi răspunse Edith, nimic decît că sunt foarte obosită.

Diagnosticul de oboseală cronică fusese pus abia în urma cu trei ani, după primul ei an sabatic, dar primele urme datau încă din era preşedintelui Johnson. Nopţile de veghe şi focurile de protest peste care năvălise poliţia călare. Atunci Edith stătuse închisă trei zile în decursul anchetei. Un avocat din oficiu care a sfîrşit prin a se îndrăgosti de ea. De ochii ei neobişnuiţi. Ea l-a înjurat în sala de şedinţe, cînd onorata instanţă se afla în pauză. Pe o peliculă a poliţiei fusese surprinsă strigînd: *“One, two, three, four, we don’t want your fuckin’ war”* şi demontînd în acelaşi timp o gură de apă a pompierilor. Pînă la urmă a fost lăsată în pace, deşi se putea demonstra că a produs daune bunului public. Atunci nu dormise cinci zile şi cinci nopţi. Era obsedată că va fi violată în închisoare.

Acum dormea uneori şi paisprezece ore pe zi. Mai precis de cînd Edith era mai bolnavă ca mama.

- Da, iubito, ştiu, îi răspunse bătrîna.

- Dacă n-ai fi tu, mama, aş fi foarte singură.

Mîna dreaptă căută cana de cafea. Gustul era foarte amar în dimineaţa aceea. Mai amar ca de obicei.

În faţa ferestrei, Edith privea casa de vis-à-vis.

- N-au mai fost scandaluri de ceva vreme, mama, îi spuse bătrînei sorbind din cafea.

- Aşa e, zise ea.

- Nu l-am mai văzut pe tînărul acela obraznic de o bună bucată de timp.

Nu ştia altceva decît să dea muzica atît de tare încît se auzea pînă la noi.

- Negrul acela ? întrebă mama. Cel cu care te-ai certat de cîteva ori şi căruia i-ai strigat că ar fi mai bine să crape ?

- Da, zise Edith. Acela tuns la piele, cu bluze largi. Un tip cu privire foarte ciudată. Parcă era diavolul.

Gustul cafelei începuse să revină la normal. Ziua se întorcea ca un şarpe: curgea în tiparul ei obişnuit.

Înainte de ieşirea pe autostradă e un doc cu piese de schimb al unei firme de camioane. În spatele lui un loc larg de parcare, în faţa unei barăci pe care scrie: *“Texeira, Indian Fortune Teller”*.

Edith a oprit *Chevrollet*-ul chiar în faţa intrării. Se dădu jos din maşină şi privi ceasul. Era în întîrziere, dar nu prea mult. Deschise uşa de lemn vopsit în galben şi pătrunse într-un hol neutru, asemănător celor din barăcile companiilor de închiriat maşini. O perdea grea cu motive navajo se vedea în stînga.

- Hei, e cineva aici ?

După ce aşteptă cîteva clipe dădu draperia deoparte. O încăpere slab luminată în care ardeau lumînări frumos mirositoare, aruncînd umbre asupra unui interior simplu asemănător unui salon japonez.

- Te aşteptam, îi spune vocea dintr-un colţ.

Bătrîna îi făcu semn să ia loc în faţa ei.

- Am vorbit la telefon cînd am fixat întîlnirea.

- Ştiu, zîmbi ea în semiîntuneric, ştiu totul despre tine.

Îi arătă cărţile de tarot din faţa ei, aşezate pe masă într-un semicerc larg. Edith nu putu distinge nimic, dar luă loc pe covor acolo unde i se arătase.

- Cărţile au vorbit. Ai avut o viaţă frumoasă, în care ai cunoscut şi dragostea, şi ura, în care te-ai îngrijit de toate cîte sunt date omului.

Edith se trase înapoi:

- De ce vorbeşti aşa ? Vorbeşti despre toate ca şi cum ar fi trecut.

Femeia se aplecă spre ea şi o privi în ochi cu subînţeles.

- Ştiu ce visezi noaptea. Ştiu despre singurătatea pe care o simţi atunci cînd nu visezi nimic.

Edith întinse spre ea mîna dreaptă şi mîngîie cărţile. Nu ştia nimic despre tarot şi nu înţelegea nimic din simbolurile acelea.

Credea însă în cultura navajo. Credea că cel mai mare trib din America e depozitarul unor adevăruri profunde, care au răzbit

pînă-n ziua de azi doar pentru a fi desluşite unor iniţiaţi. Se dorea în spaţiul iniţierii.

Acum cîteva săptămîni au venit visurile. Un cadavru pe un catafalc de ciment, într-o încăpere fără nici o ieşire. Visul s-a repetat de trei ori la rînd. Multă vreme nu crezuse în vînătoarea de vise, despre care se istoriseşte că era una dintre puterile şamanilor navajo. Pînă într-o zi, cînd a citit într-o reclamă de revistă locală: recent s-a stabilit nu departe de campus Texeira, vestita vindecătoare din Vest, ale cărei renumite calităţi senzaţionale sunt la dispoziţia dumneavoastră. Acceptăm plata şi prin credit card, nu însă prin cecuri personale.

- Ştiu că nu îţi place lumea în care trăieşti, dar că o înţelegi foarte bine. Viaţa e ca o coroană cu diamante: cum înţelegi încă un lucru în plus, cum mai adaugi diademei încă o strălucire. Ai ajuns foarte departe pe acest drum. Energia astrală din jurul tău este aproape completă. Fluxul tău se simte. Visurile din ultima vreme sunt o dezlegare de taină, sunt despre viaţă şi moarte, poate despre o crimă, poate despre un accident. Tăcerea din anumite nopţi vorbeşte şi ea.

Edith duse mîna la buze. Întrebă în şoaptă:

- Mama e în vîrstă. Ar putea fi mama ?

Texeira tăcu.

- Doamne Dumnezeule, făcu atunci Edith, atunci e vorba despre mine ? Crezi ca o să mor ?

Tăcerea se retrase după cîteva clipe:

- Nu ştiu, spuse vindecătoarea Texiera. Nu ştiu numele, pentru ca eu nu pot citi decît semnele faptelor. Semnele nu aduc nume, ci sunt ca urmele paşilor pe nisip: anonime. Descrie-mi încă o dată visul tău.

- Doamne, zise Edith ducînd mîna la inimă, sunt atît de obosită.

Ai putea să îmi dai un pahar cu apă ?

Texeira se ridică de pe covor, si îi turnă apă din carafa de pe masă. Edith bău paharul pe nerăsuflate şi începu:

- Se făcea ca o deschidere către munte, şi o clădire înaltă, cu exterior de cărămidă roşie, cu arhitectură complicată. În această clădire, într-un loc secret, e o încăpere. Această încăpere e izolată de exterior. Acolo, pe un catafalc…

- Înţeleg ! spuse Texeira. Cunosc mai departe. Un cadavru al cărui chip nu se distinge. De unde priveşti tu această clădire ?

- Din afară, spuse Edith, şi parcă de foarte departe. La începutul visului.

- Da. Cred că distanţele mari din visurile tale vin din oboseală. Iar oboseala din preaplinul vieţii tale. Dar fără îndoială moartea este atît de aproape. O simt.

Şi bătu cu degetul pe una dintre cărţi.

Edith întinse mîna şi o strînse puternic de încheietura stîngă.

- Îmi pare rău, clătină din cap Texeira, nu ştiu să-ţi spun mai mult.

Locul ei de parcare din campus era rezervat prin permis special. Obţinuse acest permis anul trecut, după ce produsese dovada medicală că oboseala ei ar putea influenţa calitatea cursurilor pe care le predă. Plus certificatul de invalid, obţiunut în aceeaşi perioadă. *Chevy*-ul icni scurt atunci cînd îl izbi de bordură. Coborî şi se uită din nou la ceas. Doar o întîrziere de zece minute. Dar nu contează. Nu contează.

La intrarea în clădire se întîlni cu decanul. Omul care de ani de zile se interesează pe căi secrete despre ceea ce ea prezintă la curs.

- Bună, Edith, cum merge azi ?

- Bună, spuse, şi îl privi atent.

Părea de două ori mai mic decît ea. Scund şi îndesat, avea pe creştetul capului o chelie rotundă, ca de călugăr franciscan, care strălucea deasupra unei fiinţe cenuşii. Edith se gîndi că ar putea fi vorba despre moartea decanului. O bucurie secretă îi încălzi inima, ca altădată, în seara aceea de vară, cînd Jack Tigrul – cîntăreţul de jazz – o strînsese de pulpe cu o mînă nervoasă. Se gîndi la decan ca la un om mort, şi asta îi făcu infinită plăcere. Un exponent perfect al capitalismului corporatist american extrapolat în mediul academic. Gîndul acesta o ajută să-i zîmbească.

- Cred că ai auzit vestea cea nouă, spuse decanul cu un aer secret.

- Nu, îl privi Edith cu îndoială.

- Se pare că Departamentul de Cultură şi Civilizaţie Americană se va contopi cu Departamentul de Engleză. Scrie în ziarul de azi. Noi nici nu am fost întrebaţi. E o tăiere de buget, cu anumite consecinţe academice.

Se dădu un pas înapoi. De ce i-o spune aşa, pe stradă ? De ce o priveşte aşa ? De ce pare a zîmbi aşa secret ?

Edith se gîndi dacă nu l-ar putea ucide. Poate prin strangulare. Privi în jur.

- Cine a luat această decizie ?

- Nu e încă definitvă. Administraţia a înaintat-o spre aprobare consiliului. Dar nu ştiu de ce vreunul dintre cei cinci împuterniciţi ar fi împotrivă. Chestiunea nu e în mîinile noastre.

- Şi ţie îţi place asta ? Nu o să mai fi decan.

- Cred că fiecare are drumul lui în viaţă. Nu plănuiam să mor pe funcţia asta.

- Ţi-am spus eu că tu gîndeşti lumea ca pe o junglă şi că te simţi bine în ea.

Decanul dădu din umeri, ca şi cum n-ar fi înţeles despre ce e vorba.

Edith îl privi încă o dată în ochi. Părea sănătos. Dar s-au mai văzut cazuri de oameni aparent sănătoşi care aveau ceva incurabil.

Cursul pe care îl preda marţea şi joia se ţinea într-o unul dintre cele mai mari cămine din campus: *Wonders Hall*. Un singur amfiteatru la parter, vis-à-vis de cafeneaua uriaşă, cu zeci de mese. Avea de parcurs cîteva sute de paşi de la biroul ei pînă la amfiteatru.

Din mijlocul parcării, privi *Wonders Hall*. Părea o versiune lipită de pământ a navei spaţiale din *Star Trek*. Abia atunci observă că exteriorul clădirii este din cărămidă roşie. Cum era cladirea din vis.

În fapt, capitalismul operează cu astfel de simboluri. Un exterior simplu. Dar clădirea în sine produce anual un profit de zeci de milioane de dolari: cafeneaua, restaurantul, chiriile studenţilor care locuiesc în cele zece etaje, reclama rulînd zi şi noapte pe panourile publicitare din faţa clădirii. Universitatea e o corporaţie care produce. Dar, gîndi Edith, ce produce de fapt ?

Era foarte obosită. Nu avea chef să predea această oră de curs. Treptele de ciment ale clădirii. Holul bine lustruit, automatul de bani, automatul *Pepsi,* automatul *Snickers*. Paşii ei pe podeaua bine lustruită.

Clădirile acestea în care locuiesc sute de oameni au un miros ciudat.

Un miros anonim, dulceag, sufocant, oricat ar inspira gurile de aer condiţionat. Edith îl simţea din ce în ce mai insistent în ultimele săptămîni.

Mirosul se amesteca în apropierea cafenelei cu mirosul mizer al produselor de patiserie stătute. Parcă devenea aroma înţepătoare a zahărului stătut şi umed.

Trei fete aşteptau la coadă la cafea. Vorbeau şi rîdeau. Nu păreau să acorde nici o importanţă mirosului. Sau poate era ceva ce simţea numai ea ? Edith le privi şi îşi aminti de serile ei fericite de altădată.

Împinse uşa de metal a sălii de curs.

Nu mică îi fu surpriza să constate că amfiteatrul este pe jumătate gol. Se îndreptă către catedră, activă microfonul, şi spuse:

- Hei, ce se întîmplă cu voi ? Nu vă place John Steinbeck ? Pentru că asta avem de discutat azi.

- Bine, spuse un tip subţirel din primul rînd, John Steinbeck e OK, doar că în amfiteatrul ăsta e un şobolan mort sub podea şi miroase zdravăn.

Cei răspîndiţi prin sală începură să chicotească.

Atunci Edith îşi dădu seama că studenţii ar putea avea dreptate. Mirosul acela ciudat ar putea veni chiar din amfiteatru. Corporaţia a trimis-o să vorbească despre *La răsărit de Eden* într-un amfiteatru sub podeaua căreia mor şobolanii.

Se va răzbuna.

- OK, spuse ea scoţîdu-şi haina şi rămînînd în bluza ei albă cu dantele, atunci vom vorbi despre altceva, o temă mai potrivită atmosferei. Vom discuta despre conotaţiile anticapitaliste din proza lui John Kennedy Toole. Cunoaşteţi, întîi de orice altceva, povestea acestui autor ? Biografia lui, a unui om zdrobit de sistemul corporatist ? Trebuie să vă povestească cineva adevărul şi cred că e de datoria mea să fac asta.

Povestea Ramonei începu să curgă, asemeni istoriilor din vremea Şeherezadei, cele care ţineau pe loc viaţa şi moartea.

Se întrerupse o dată cînd observă că pe mîneca ei dreaptă se vedeau distinct urme de ruj. Cînd oare să se fi pătat ?

Se întrerupse şi cînd Valerie, fata subţire şi blondă care obişnuia să ia loc în stînga, se ridică şi părăsi grăbit amfiteatrul, ducînd mîna la stomac. Ca şi cum i-ar fi venit brusc să vomite. Mirosul acesta.

Se mai întrerupse şi cînd unul dintre băieţi încercă să deschidă larg una dintre gurile de aerisire.

Cele cincizeci de minute au trecut repede. Ultimii studenţi au părăsit amfiteatrul. Edith şi-a pus haina pe umeri si a încercat încă o dată să şteargă urmele de ruj de pe mînecă. Nu e nimic, va merge direct acasă.

Urcă treptele amfiteatrului. Senzaţie de oboseală şi sufocare.

La ieşirea din amfiteatru, într-un miros puternic, întreg decorul părea schimbat: se părea că o dictatură militară pusese stăpînire pe campus.

Oamenii şerifului erau strînşi într-un colţ, în jurul unui tip în civil cu o figură fixă. Doi pompieri stăteau de vorbă în faţa tejghelei cafenelei. Nu se vedea nici urmă de student. O echipă de asistenţi paramedici dădea să iasă din clădire. În dreapta, doi dintre oamenii şerifului evacuau trecătorii din hol. Un sergent întindea banda galbenă pe care scria *crime scene*.

- De unde veniţi, doamnă ? întrebă unul dintre poliţişti. Un personaj tînăr, înalt şi cu perciuni lungi.

- Aţi ieşit din acest amfiteatru ?

Edith se întoarse către el cu aerul de altădată.

- Sunt obligată să răspund ? Dacă ai de formulat vreo acuzaţie, dă-i drumul.

Tînărul se trase un pas înapoi.

- Doamnă, aici anchetăm o crimă.

Edith se întoarse către sala cea mare a cafenelei şi privi zecile de locuri libere, ca şi cum ar fi fost nişte trupuri golite de viaţă.

- Deci, acum este vorba despre o crimă, zise ea cu un aer absent.

Personajul înalt făcu semn către un domn în vîrstă, cu pălăria pe cap, probabil şeriful. Acela se apropie şi zise:

- Dacă aveţi ceva de spus, vă rog făceţi-o acum.

- Am simţit mirosul de acum două săptămîni, zise ea. Am ajuns să-l visez nopţile. Au fost multe semne. Nu se poate vorbi despre Hemingway într-un amfiteatru în care mirosul morţii e peste tot.

- Doamnă, cu tot respectul, am aprecia dacă aţi aduce date relevante asupra situaţiei. Cadavrul este în amplă stare de descompunere. Doriţi să participaţi la încercarea noastră de identificare ?

Ea dădu din cap că nu. Obrazul i se crispă.

- Unde l-aţi descoperit ? făcu Edith ducîd mîna la inima.

- În camera frigorifică a cafenelei. Nu mai fusese deschisă din august.

Probabil a rămas încuiat înăuntru. Corpul unui tînăr negru, fără acte la el.

Edith se aplecă şi puse mîna pe zid. Simţea că îi vine să verse. Şeriful o susţinu de braţ o clipă, şi ea îşi reveni. Îi şopti, cu ochii aprinşi de febră, ca şi cum i-ar fi mărturisit un mare secret:

- Sistemul e făcut să genereze crima. Ar trebui să ne gîndim la asta tot timpul.

Şeriful o privi pentru o clipă foarte serios. Apoi îi făcu cu ochiul şi îi zîmbi (lucru total nepotrivit cu situaţia):

- Conduceţi-o pe doamna la aer.

Apoi se întoarse către tipul în civil şi îi spuse:

- Campusul e plin de oameni ciudaţi.

- Alo, mama. Da, voi veni acasă în curînd. Abia de am putere să merg. Nici nu-ţi imaginezi ce s-a întîmplat. Îl mai ţii minte pe tînărul acela negru care locuia în casa de vis-à-vis şi care dădea petreceri ? Petrecerile acelea obositoare, mama. Cred că am vorbit despre el azi-dimineaţă… L-au găsit mort, mama, îngrozitor, în camera frigorifică de lîngă sala unde predam eu. La ora cînd vorbeam la numai cîţiva paşi distanţă despre John Kennedy Toole. Nu, mama, nu am văzut cadavrul. Am văzut o fotografie la televizor, cînd am ajuns la birou. La o oră după ce l-au găsit au dat anunţul la *ştiri locale*, e chestia zilei. Cum să mai trăieşti după una ca asta ? Desigur, mama, o să vin direct acasă.

respiro©2000 All rights reserved.
••• design: SGFXstudio •••